

Lekcja 9

30 sierpnia

ZYC ZGODNIE Z PRAWEM

Tekst przewodni: Wj 20,22-24.

Zakres studium: Wj 20,21-23,33.

Część I: Przegląd

Wprowadzenie

Obok prawa moralnego, Dekalogu czyli Bożych Dziesięciu Obietnic, zwanych Dziesięciorgiem Przykazań, Pan dał Mojżeszowi także *miszpatim* - dosł. sądy - tłumaczone także jako przepisy, reguły, prawa czy regulacje. Te prawa stanowią praktyczne zastosowanie zasad Dekalogu w codziennym życiu Izraelitów. Ta część prawa Bożego, spisana przez Mojżesza w zwoju, nosiła nazwę „Księgi Przymierza” (Wj 24,7), a ów „Kodeks Przymierza” został poszerzony w Wj 20,22-23,19. Następnie zapisana jest mowa Boga, w której wyjaśnia on, na jakich warunkach wprowadzi swój lud do Ziemi Obiecanej (Wj 23,20-33).

Tematy lekcji

W Kodeksie Przymierza Bóg poszerza i wyjaśnia swojemu ludowi Dziesięć Obietnic czyli Dziesięć Słów. To poszerzenie konkretnych przykazań można bezpośrednio zidentyfikować w następujących fragmentach:

1. Pierwsza obietnica dotycząca wyjątkowego i żywego Boga jest rozwinięta w Wj 20,23a; 23,13.
2. Druga obietnica dotycząca właściwego oddawania czci Bogu i zakazująca sporządzania bożków jest rozwinięta w Wj 20,23b; 22,20; 23,24.32b-33.
3. Trzecia obietnica dotycząca szacunku wobec Boga i tego, co On reprezentuje, jest rozwinięta w Wj 22,28a.
4. Czwarta obietnica dotycząca sobotniego odpoczynku jest rozwinięta w Wj 23,10-12.
5. Piąta obietnica dotycząca szacunku dla rodziców jest rozwinięta w Wj 21,15.17.
6. Szósta obietnica dotycząca poszanowania życia jest rozwinięta w Wj 21,12-14.23.29.
7. Siódma obietnica dotycząca poszanowania małżeństwa jest rozwinięta w Wj 22,16-17.
8. Ósma obietnica dotycząca poszanowania własności jest rozwinięta w Wj 22,1-4.
9. Dziewiąta obietnica dotycząca poszanowania reputacji ludzi i prawdy jest rozwinięta w Wj 22,11; 23,1-9.
10. Dziesiąta obietnica dotycząca poszanowania siebie przez zachowanie czystości umysłu i wyrzeczenie się chciwości przenika cały Kodeks Przymierza.

Te szczegółowe przepisy (kazuistyczne i apodyktyczne) odzwierciedlają szerszy sens Dekalogu. Na przykład, wszystkie przepisy dotyczące urazów czy krzywd wskazują na szóstą obietnicę, a regulacje dotyczące kradzieży - ósmą obietnicę. Celem tych „sądów” jest pomóc wierzącym być uczciwymi i prawymi ludźmi.

Część II: Komentarz

Wj 19-24 dotyczy ustanowienia (Wj 19,3-8) i odnowienia czy potwierdzenia przymierza Boga z Jego ludem w uroczystej ceremonii kropienia krwią oznaczającej przypiecztowanie tego przymierza (Wj 24,3-8). Pomiędzy tymi fragmentami jak między okładkami książki przedstawione są fundamentalne zasady charakteru Boga w odniesieniu do ludzkości. Te uniwersalne i wieczne wartości nie mające kulturowych czy czasowych ograniczeń są wyrażone jako prawo moralne, Dekalog czyli Dziesięciorgo Obietnic (Wj 20,1-17), a następnie objawione bardziej szczegółowo w Kodeksie Przymierza (Wj 20,22-23,33). Zastosowanie i rozszerzenie Dekalogu w formie Kodeksu Przymierza można z praktycznych względów usystematyzować następująco:

Prolog (Wj 20,22-21,1).

1. Przypadki dotyczące hebrajskich niewolników (Wj 21,2-11).
 2. Przypadki dotyczące przestępstw karanych śmiercią (Wj 21,12-17).
 3. Przypadki dotyczące osobistych urazów (Wj 21,18-32).
 4. Przypadki dotyczące zniszczenia własności, ochrony i kradzieży (Wj 21,33-22,15).
 5. Przypadki dotyczące życia społecznego (Wj 22,16-31).
 6. Przypadki dotyczące prawości i sąsiedztwa (Wj 23,1-9).
 7. Przepisy dotyczące czasu świętego (Wj 23,10-19).
- Epilog (Wj 23,20-33).

Zasady stojące za tymi przepisami Kodeksu Przymierza mogą być stosowane także dzisiaj, ale należy to czynić bez stosowania kar powiązanych z nimi, gdyż te były ustalone dla systemu izraelskiej teokracji. Teokracja ta dobiegła końca wraz z systemem ofiarniczym w dniu śmierci Jezusa na krzyżu (Dn 9,25-27; Mt 27,51; Kol 2,14), a zostało to potwierdzone przez ukamienowanie diakona Szczepana w 34 roku n.e. (Dz 7,54-60). Śmierć Szczepana oznaczała koniec prorocstwa o siedemdziesięciu tygodniach z Dn 9,24-27. W ten sposób wypełnił się czas łaski dla Żydów jako narodu wybranego i rozpoczęła się era głoszenia ewangelii całej ludzkości, bez podziału na Żydów i pogan (Mt 28,18-20; Dz 1,8).

„Na każdym miejscu, na którym nakażę ci wspominać imię moje” (Wj 20,24)

W prologu do Dziesięciorga Przykazań nadającym ton ich treści Bóg oświadcza: „Widzieliście, że z nieba z wami mówiłem [odnosi się to do niedawnego majestatycznego, słyszalnego i publicznego wygłoszenia Dziesięciorga Obietnic; zob. Wj 20,1; Pwt 5,24]. (...) Na każdym miejscu, na którym nakażę ci wspominać [hebr. *zakar*, „pamiętać”] imię moje, przyjdę do ciebie i będę ci błogosławił” (Wj 20,22-24). To poczwórne zaakcentowanie boskiego „Ja” w związku z tym, co Bóg uczynił i co uczyni, jest szczególnie istotne. Gramatyczna forma „nakażę (...) wspominać imię moje” (Wj 20,24) jest jedynym miejscem, w którym Pan występuje jako podmiot. Sam Pan pragnie upewnić swoich wiernych, że będzie z nimi. Bóg obiecuje, że będzie z nimi w miejscach, w których objawił swoje imię i sprawił, że zostało ono uczczone - tam też będzie im błogosławił.

Do tych miejsc należy szereg przejściowych miejsc, a także w szczególności późniejsza świątynia w Jerozolimie, gdzie Bóg będzie właściwie czczony. To stwierdzenie wskazuje, że Izraelici powinni odpowiedzieć we właściwy sposób i kultywować więź z Bogiem. Jego obecność i błogosławieństwo nie są automatyczne. Bóg będzie tam, gdzie Jego imię będzie pamiętane. To łączy nas z objawieniem przez Boga Jego imienia Mojżeszowi, a przez Niego Izraelitom, przez które to imię ma On zostać zapamiętany z pokolenia na pokolenie (zob. Wj 3,15). Tak więc w teologicznym centrum praw dotyczących ołtarza w Wj 20,24-26 podkreślone zostały Boża obecność i błogosławieństwo. Bóg wykazał już, że był pośród Egipcjan, choć Jego obecność nie została uznana przez Egipcjan (Wj 8,22). Teraz zaś ogłosił, że będzie pośród Izraelitów.

Centralny werset *Księgi Wyjścia*

Według masoreckiego komentarza na marginesie hebrajskiego manuskryptu centralnym wersem *Księgi Wyjścia* jest Wj 22,27. Werset ten dotyczy jednej z najbardziej zasadniczych cech Boga, mianowicie Jego łaski, której udziela on szczerze i określa jako niezasłużoną przychylność okazywaną ludziom. Kontekst mówi o trosce Boga o ubogich i podstawie tej troski: „bo Ja jestem miłosierny”. Zwróć uwagę, że jest to jedyny atrybut Pana w całym *Piśmie Świętym* występującym w ścisłym połączeniu z formułą samoidentyfikacyjną „Ja jestem”. Tym właśnie jest Bóg - Pan jest miłosierny (łaskawy). Ta zasadnicza prawda o Bogu jest czterokrotnie wspomniana w *Księdze Wyjścia* - dwukrotnie w formie przymiotnikowej (Wj 22,27; 34,6) i dwukrotnie w formie czasownikowej (Wj 33,19). Lud Boży powinien zatem być łaskawy, jak Bóg jest łaskawy, i pomagać niesamolubnie bliźnim w potrzebie.

Prawo odpłaty (Wj 21,23-25)

Tzw. *lex talionis* (prawo odpłaty) często bywa błędnie rozumiane i stosowane w sposób podważający charakter Boga i nauczanie *Starego Testamentu* w celu „dowiedzenia”, że Bóg *Starego Testamentu* jest Bogiem mściwym. Oczywiście jest to dalekie od prawdy i właściwego zrozumienia znaczenia i intencji tego prawa. Celem tego przepisu było ograniczenie osobistej odpłaty czy zemsty, a zatem powstrzymanie osób czy rodzin przed braniem sprawiedliwości we własne ręce. Było to humanitarne prawo mające stanowić podstawę dla sędziów w rozpatrywaniu różnych przypadków, w których dochodziło do urazów czy szkód. Prawo to stało na straży wymierzania stosownych (nieprzesadnych) kompensacji. Uwzględniało przede wszystkim rekompensatę finansową (zob. n.p. Wj 21,19.22.30.32.34-36) albo wyzwolenie z niewoli (Wj 21,26-27), aby społeczność izraelska była chroniona, a eskalacja zła powstrzymana.

Podbój Kanaanu

Bóg zapewnia Izraelitów, że jak walczył za nich podczas przejścia przez Morze Czerwone (Wj 14,13-14.26-31), tak będzie walczył za nich, kiedy wejdą do Ziemi Obiecanej. On sam pójdzie przed nimi i pokona ich wrogów (Wj 23,20-31). Boskie „Ja” występuje wprost lub domyślnie trzynastokrotnie w tym fragmencie, w którym Bóg oświadcza, co uczyni dla Izraelitów, aby umożliwić im objęcie w dziedzictwo nowe terytorium: (1) „Ja posyłam anioła przed tobą” (Wj 23,20); (2) „[Ja] będę nieprzyjacielem nieprzyjaciół twoich” (Wj 23,22a); (3) „[Ja] będę (...) przeciwnikiem przeciwników twoich” (Wj 23,22b); (4) „[Ja] wytepię ich” (Wj 23,23); (5) „[Ja] oddalę też choroby spośród ciebie” (Wj 23,25); (6) „[Ja] liczbę dni twoich uczynię pełną” (Wj 23,26); (7) „[Ja] lęk mój wzbudzę przed tobą” (Wj 23,27a); (8) „[Ja] wprawię w przerażenie wszelki lud, przeciw któremu wyruszysz” (Wj 23,27b); (9) „[Ja] sprawię, że uciekać będą przed tobą wszyscy twoi nieprzyjacielem” (Wj 23,27c); (10) „[Ja] pošlę też przed tobą szerszenie” (Wj 23,28); (11) „[Ja] powoli będę ich wypędzał przed tobą” (Wj 23,30); (12) „[Ja] ustanowię też granicę twoją” (Wj 23,31a); (13) „[Ja] oddam w ręce wasze mieszkańców tej ziemi” (Wj 23,31b).

Bóg wyraźnie powiedział, co Jego lud ma czynić w odpowiedzi na Jego działanie, aby w pełni doświadczyć tego Bożego błogosławieństwa: (1) „Miej się przed nim na baczności” i „słuchaj” Anioła Bożego (ten Anioł Pana to Boski Posłaniec, Bóg Syn zanim inkarnował jako Jezus Chrystus; zob. Rdz 16,7; Wj 3,2.4.7; 14,19); (2) „nie przeciwstawiaj mu się” (Wj 23,21); (3) „Nie kłaniaj się ich [pogan] bogom ani im nie służ. Nie czyn tak jak oni” (Wj 23,24); (4) „doszczętnie zburz i potłucz ich pomniki” (Wj 23,24); (5) „Nie zawieraj przymierza ani z nimi,

ani z ich bogami” (Wj 23,32); (6) „Nie będą mieszkać w twojej ziemi”, gdyż „by cię nie zwiedli do grzechu przeciwko mnie” przez bałwochwalcze praktyki, które z pewnością stałyby się „dla ciebie sidłem” (Wj 23,33).

Tak więc Pan stanowczo ostrzegł Izraelitów, by nie zawierali żadnych przymierzy z okolicznymi narodami ani nie naśladowali ich bałwochwalczych praktyk i nie oddawali czci ich bogom. Takie związki i praktyki doprowadziłyby do zerwania więzi Izraelitów z żywym Bogiem, ich Stwórcą i Odkupicielem, a to doprowadziłoby ich do ruiny.

Część III: Zastosowanie

1. Pierwotny Boży plan zakładał, że na dźwięk rogu Izraelici „wstąpią na górę” (Wj 19,13). Co się wydarzyło i dlaczego Izraelici nie przyjęli tego wspaniałomyślnego zaproszenia skierowanego do nich przez Boga? (Omówcie wersety takie jak Wj 19,16b; 20,19; Pwt 5,5.25).

2. Nauczeni dotychczasowymi wydarzeniami (Wj 19), Izraelici obawiali się słuchać Boga przemawiającego do nich bezpośrednio. Czym różni się bojaźń Boża od niewłaściwego lęku (Wj 20,19-21)? Co oznacza biblijna nauka, iż powinniśmy „bać się Boga”?

3. Dlaczego ważne jest, by nasza pionowa więź z Panem zawsze przekładała się na poziomy wymiar naszego działania i troski o ludzi, którzy potrzebują pomocy i szacunku?

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELI

- **Przewodniki**- materiały uzupełniające treść „Lekcji biblijnych”.
- **Pytania**- propozycje przebiegu zajęć i pytań do dyskusji w szkole sobotniej.

www.adwent.pl

dział: Studium biblijne

- **Materiał do „Czasu misji”:**
<https://adwent.pl/czas-misji>

KONSULTACJE ONLINE DLA NAUCZYCIELI

- Wspólne przygotowanie do prowadzenia najbliższego studium Biblii.
- Propozycje dodatkowych zajęć.
- Odpowiedzi na pytania związane z treścią studium.
- Wspólnota, modlitwa

każdy czwartek, godz. 20.00

Zoom: 856 5129 9515

Kod dostępu: Biblia